

Briselē, 18.5.2016.
COM(2016) 323 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Bulgārijas 2016. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Bulgārijas 2016. gada konverģences programmu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Bulgārijas 2016. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Bulgārijas 2016. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes 1997. gada 7. jūlija Regulu (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulu (ES) Nr. 1176/2011 par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu³,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas⁴,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2015. gada 26. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu⁵, tādējādi iezīmējot 2016. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Eiropadome 2016. gada 17. un 18. martā apstiprināja gada izaugsmes pētījuma prioritātes. Pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, Komisija 2015. gada 26. novembrī pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu⁶, kurā tā noteica Bulgāriju kā vienu no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

³ COM(2016) 323 final.

⁴ P8_TA(2016)0058, P8_TA(2016)0059 un P8_TA(2016)0060.

⁵ COM(2015) 690 final.

⁶ COM(2015) 691 final.

- (2) 2016. gada ziņojumu par Bulgāriju⁷ publicēja 2016. gada 26. februārī. Tajā tika novērtēts Bulgārijas gūtais progress, izpildot konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2015. gada 14. jūlijā, un Bulgārijas gūtais progress ar stratēģijā Eiropa 2020 noteikto valsts mērķu sasniegšanu. Tajā tika iekļauts arī padziļinātais pārskats saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu. Komisija 2016. gada 8. martā pieņēma paziņojumu⁸, kurā iepazīstināja ar padziļinātā pārskata rezultātiem. Balstoties uz Komisijas vērtējumu, var secināt, ka Bulgārijā pastāv pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Konkrētāk, ekonomikai ir raksturīga joprojām pastāvoša nestabilitāte finanšu sektorā un lielas uzņēmumu parādsaistības augsta bezdarba situācijā.
- (3) Bulgārija 2016. gada 15. aprīlī iesniedza savu 2016. gada valsts reformu programmu un 2016. gada konverģences programmu. Abas programmas tika izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.
- (4) Attiecīgie konkrētām valstīm adresētiem ieteikumi ir ietverti Eiropas strukturālo un investīciju fondu plānošanas periodā no 2014. līdz 2020. gadam. Kā tas ir noteikts Regulas (ES) Nr. 1303/2013 23. pantā, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot atbilstošos Padomes ieteikumus, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības līgumu un attiecīgās programmas un ierosināt to grozījumus. Komisija ir sniegusi papildu informāciju par to, kā tā izmantos šo noteikumu norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību⁹.
- (5) Uz Bulgāriju pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa. Savā 2016. gada konverģences programmā valdība plāno pakāpeniski uzlabot vispārējo bilanci līdz -1,9% no IKP 2016. gadā un -0,2% no IKP 2019. gadā. Tiek plānots, ka 2017. gadā tiks sasniegts vidēja termiņa budžeta mērķis – strukturālais deficīts 1% no IKP apmērā. Saskaņā ar konverģences programmu ir sagaidāms, ka valdības parāda attiecība pret IKP 2018. gadā sasniegs maksimumu, proti, 31,8 %, un pēc tam samazināsies līdz 30,8% 2019. gadā. Makroekonomiskais scenārijs, kas ir pamatā šīm budžeta prognozēm, ir nedaudz labvēlīgs. Pasākumi, kas nepieciešami plānotā deficīta mērķa sasniegšanai 2017. gadā un turpmākajos gados, nav norādīti pietiekami konkrēti. Balstoties uz Komisijas 2016. gada pavasara prognozēm, nemainīgas politikas apstākļos pastāv risks nedaudz novirzīties no korekcijām vidējā termiņa budžeta mērķa sasniegšanai 2016. gadā, kā arī 2017. gadā. Pamatojoties uz savu konverģences programmas novērtējumu un ņemot vērā Komisijas 2016. gada pavasara prognozi, pēc Padomes uzskatiem ir sagaidāms, ka Bulgārija kopumā atbildīs Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem. Tomēr būs vajadzīgi papildu pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību gan 2016., gan 2017. gadā.
- (6) Bulgārija ir guvusi zināmu progresu, izpildot pagājušā gada ieteikumu palielināt veselības aprūpes izdevumu efektivitāti, jo īpaši ieviešot valsts veselības aprūpes plānu, kas ļaus plānot izdevumus medicīnas jomā saskaņā ar teritoriāliem kritērijiem un iedzīvotāju vajadzībām. Bulgārijas veselības aprūpes sistēma saskaras ar būtiskām problēmām, tostarp ierobežotu piekļuvi tai, nelielu finansējumu un sliktiem veselības rādītājiem. Neraugoties uz jaunākajiem centieniem uzlabot nodokļu iekasēšanu, ēnu ekonomika joprojām ir nozīmīga problēma, kas ietekmē valsts ieņēmumus.

⁷ SWD(2016) 72 final.

⁸ COM(2016) 95 final.

⁹ COM(2014) 494 final.

Nedeklarēts darbs, tostarp nepietiekami uzrādīta atlīdzība un izvairīšanās no sociālā nodrošinājuma iemaksām, kropļo darba tirgu un mazina fiskālos ieņēmumus.

- (7) Bezatbildīgas uzņēmējdarbības prakses gadījumi visā finanšu sektorā apvienojumā ar nepietiekamu uzraudzību ir radījušas vidi, kurā nelīdzsvarotība vairojas. Banku, apdrošināšanas un pensiju fonda sektoru nesen uzsāktās pārskatīšanas pārredzama un starptautiskajai paraugpraksei atbilstoša pabeigšana un vajadzīgo turpmāko pasākumu īstenošana stiprinās uzticēšanos finanšu sektoram. Turklāt būtiska nozīme finanšu sistēmas stiprināšanā un tās pozicionēšanā, lai atbalstītu pamazām vērojamo makroekonomikas atveseļošanos, būs nemitīgiem centieniem uzlabot finanšu uzraudzību gan banku, gan nebanku sektoros.
- (8) Darba tirgū ir vērojama neliela atveseļošanās, bet atlikušie trūkumi joprojām apgrūtina izaugsmi un ierobežo ekonomikas korekcijas spējas. Ilgtermiņa bezdarba strukturālā būtība, darbaspēka samazināšanās un novecošana, mazā līdzdalība darba tirgū un prasmju neatbilstība apgrūtina korekcijas darba tirgū. Kaut arī stāvoklis bezdarba jomā pakāpeniski uzlabojas, joprojām pastāv būtiskas problēmas, piemēram, saistībā ar ilgtermiņa bezdarbniekiem un jauniešiem, kas nav iesaistīti ne darba tirgū, ne izglītībā, ne apmācībā. Aktīvām darba tirgus politikas nostādņām varētu būt lielāka nozīme, palīdzot minētajām grupām piekļūt darba tirgum. Cilvēku aktivizēšanu ar sociālajiem pabalstiem apgrūtina dažādo aģentūru, kas sniedz pabalstus un darba tirgus integrācijas pakalpojumus, sadrumstalotība un ierobežotā sadarbība starp tām. Specializēti nodarbinātības un sociālās palīdzības centri, kas apvieno nodarbinātības aģentūras un sociālās palīdzības aģentūras pakalpojumus, ir izveidoti izmēģinājuma projekta ietvaros, bet vēl nav pieņemts lēmums izvērst projektu plašākā mērogā pēc tā beigām 2016. gada decembrī.
- (9) Lai gan Bulgārijas minimālā alga joprojām ir viszemākā ES, tā kopš 2011. gada ir ievērojami palielinājusies, bet minimālās algas noteikšanas objektīvu kritēriju neesamība rada nenoteiktību. Neraugoties uz valdības un sociālo partneru darbu šajā jomā, Bulgārijai joprojām nav skaidru pamatnostādņu vai pārredzamu kritēriju attiecībā uz minimālās algas noteikšanu, kurā ņem vērā tās ietekmi uz darbvietu radīšanu, sociālajiem apstākļiem un konkurētspēju.
- (10) Bulgārijā joprojām pastāv ļoti augsts “nabadzības vai sociālās atstumtības risks” un nevienlīdzības līmenis. Progresu tādu jautājumu risināšanā kā nabadzība un sociālā atstumtība kavē ilgstošās problēmas ar romu integrāciju darba tirgū, pārejas veicināšanu no mācībām uz darba dzīvi un sociālās, veselības aprūpes un darba tirgus politikas seguma un efektivitātes uzlabošanu. Vispārējo minimālo ienākumu shēma sniedz ļoti ierobežotu atbalstu un iedzīvotāju informēšanu. Pabalstu līmenis ir zem nabadzības sliekšņa, un tas nav pieaudzis atbilstīgi vidējās un minimālās algas attīstībai pēdējos gados. Aplēses attiecībā uz segumu norāda, ka liela daļa no paredzētajiem labuma guvējiem pabalstus nesaņem. Labāka ietekme uz mērķa grupām, vienlaikus saglabājot fiskālo atbildību, palīdzētu mazināt nabadzību.
- (11) Izglītības sistēmai ir ierobežotas spējas iekļaut neaizsargātākās grupas un nodrošināt izglītojamos ar attiecīgajām prasmēm. Tādas neaizsargātās grupas kā romi un skolēni no nabadzīgām ģimenēm joprojām saskaras ar ievērojamiem šķēršļiem, lai piekļūtu izglītībai un pabeigtu mācības. Romu uzņemšana visos izglītības līmeņos ir ievērojami zemāka nekā pārējiem iedzīvotājiem. Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas līmenis turpina augt, un tas jo īpaši augsts ir lauku apvidos un mazāk attīstītos reģionos. Lai uzlabotu izglītības rezultātus un novērstu mācību pamešanu, būtiski ir likvidēt šķēršļus nelabvēlīgā situācijā esošo bērnu līdzdalībai pirmsskolas izglītībā.

Jauns Pirmsskolu un skolu izglītības likums, ko Parlaments pieņēma 2015. gada septembrī, ir nozīmīgs solis ceļā uz visaptverošu izglītības sistēmas reformu. Šo tiesību aktu īstenošanai kopā ar mērķtiecīgiem pasākumiem, lai pārvarētu nenormatīvus šķēršļus nelabvēlīgā situācijā esošo bērnu pilnīgai līdzdalībai izglītībā, būtu jāpalīdz ilgtermiņā uzlabot Bulgārijas ekonomikas izaugsmes potenciālu un sociālo kohēziju. Uzņemšanas un absolvēšanas rādītāji augstākajā izglītībā uzlabojas, un neseno absolventu nodarbinātības līmenis lēnām atlabst, tomēr tas joprojām ir ievērojami zemāks par ES vidējo līmeni.

- (12) Būtiski joprojām ir riski, kas izriet no uzņēmumu parāda augsta līmeņa, un aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas šķēršļi. Spēkā esošais maksātnespējas regulējums sniedz maz iespēju efektīvi pārstrukturēt parādu un maz palīdz novērst uzņēmumu parādsaistību augsto līmeni. Reformas uzņēmumu maksātnespējas procedūru veicināšanai varētu uzlabot aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu un pavērt ceļu jauniem aizdevumiem un investīcijām.
- (13) Publiskā iepirkuma sistēmā Bulgārijā joprojām ir novērojams strukturāls vājums, tostarp sistemātiski pārkāpumi iepirkuma procedūru jomā, administratīvo spēju un kontroles mehānismu trūkums, kā arī sistemātiskas tiesu apelācijas, kas bieži novilcina darbu uz vietas. Pārejā uz pilnīgu e-iepirkumu ir gūti vien nelieli panākumi. Trūkumi Bulgārijas publiskā iepirkuma sistēmā ir izraisījuši maksājumu pārtraukšanu un finanšu korekcijas ES finansējuma programmās, un tie atstāj iespaidu arī uz plašāku uzņēmējdarbības vidi.
- (14) Nestabilas politikas nostādnes un neuzticēšanās nozīmīgām valsts iestādēm, piemēram, tiesu iestādēm, rada būtiskus šķēršļus investīcijām Bulgārijas ekonomikā. Valsts pārvaldes reformu un konkrētu sektoru, piemēram, pētniecības, inovāciju un enerģētikas, reformu lēnā īstenošana kavē gūt panākumus investīciju vides uzlabošanā. Lai gan Bulgārija ir pieņēmusi stratēģisku sistēmu valsts pārvaldes reformēšanai un modernizēšanai, progress ir lēns un reformu īstenošana bieži tiek atlikta. Jauniem tiesību aktiem nepiemēro sistemātisku ietekmes novērtējumu, tomēr zināmi centieni ir veikti, lai šo situāciju mainītu. Biežas izmaiņas tiesiskajā regulējumā rada nenoteiktību un atstāj ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi. Korupcija joprojām rada nopietnas bažas, un valsts iestāžu reakciju uz šo problēmu joprojām apgrūtina iestāžu vājums un sadrumstalotība. Saskaņā ar sadarbības un pārbaudes mehānismu Bulgārija saņem ieteikumus attiecībā uz tiesu iestāžu reformu un cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību. Tāpēc šīs jomas nav aplūkotas konkrētām valstīm adresētos ieteikumos attiecībā uz Bulgāriju, kaut arī tām ir izšķiroša nozīme saistībā ar vispārējo uzņēmējdarbības vidi.
- (15) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi Bulgārijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un to publicējusi 2016. gada valsts ziņojumā. Tā arī ir izvērtējusi konverģences programmu un valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Bulgārijai adresētiem ieteikumiem. Vērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Bulgārijā, bet arī atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina ES vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot ES līmeņa ieguldījumu. Ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 4. ieteikumā.

- (16) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi konverģences programmu, un tās atzinums¹⁰ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.
- (17) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un konverģences programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1. līdz 4. ieteikumā.

AR ŠO IESAKA Bulgārijai 2016. un 2017. gadā rīkoties šādi.

1. Panākt ikgadējo fiskālo korekciju 0,5% no IKP apmērā vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai 2016. gadā un 2017. gadā. Turpināt uzlabot nodokļu iekasēšanu un veikt pasākumus neoficiālās ekonomikas, tostarp nedeklarētā darba, apjoma samazināšanai.
2. Līdz 2016. gada beigām pabeigt banku aktīvu kvalitātes pārskatīšanu un spriedzes testu. Līdz 2016. gada beigām pabeigt apdrošināšanas sabiedrību bilanču pārskatīšanu un spriedzes testu un privāto pensiju fondu aktīvu pārskatīšanu. Veikt nepieciešamos turpmākos pasākumus visos trijos sektoros un turpināt uzlabot banku un nebanku sektoru uzraudzību.
3. Pastiprināt un integrēt sociālos pakalpojumus un aktīvus darba tirgus politikas pasākumus, jo īpaši attiecībā uz ilgtermiņa bezdarbniekiem un jauniešiem, kas nav iesaistīti ne darba tirgū, ne izglītībā, ne apmācībā. Aktīvāk nodrošināt kvalitatīvu izglītību nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, tostarp romiem. Palielināt veselības aprūpes sistēmas efektivitāti, uzlabojot piekļuvi un finansējumu, un veselības rādītājus. Apspriežoties ar sociālajiem partneriem, noteikt pamatnostādnes un kritērijus attiecībā uz minimālās algas noteikšanu. Palielināt minimālo ienākumu shēmas segumu un atbilstību.
4. Veikt maksātnespējas regulējuma reformu, lai paātrinātu atveseļošanas un noregulējuma procedūras un uzlabotu to efektivitāti un pārredzamību. Palielināt tiesu spējas saistībā ar maksātnespējas procedūrām. Nostiprināt valsts iepirkuma aģentūru un līgumslēdzēju iestāžu spējas un uzlabot publiskā iepirkuma procedūru izveidi un kontroli. Paātrināt e-iepirkuma ieviešanu.

Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

¹⁰ Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.